

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP QUẢN LÝ SINH VIÊN NGOẠI TRÚ TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM - ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

Nhận bài:

08 – 09 – 2016

Chấp nhận đăng:

16 – 12 – 2016

<http://jshe.ued.udn.vn/>

Đình Xuân Lâm

Tóm tắt: Trong hoạt động quản lý của các trường đại học thì quản lý sinh viên (SV) giữ vai trò đặc biệt quan trọng bởi SV là đối tượng của quá trình đào tạo. Vấn đề quản lý sinh viên ngoại trú đang được sự quan tâm, lo lắng của cả nhà trường, gia đình và chính quyền địa phương. Môi trường sống khá phức tạp, điều kiện ăn ở thiếu thốn, SV phải thay đổi chỗ ở, ảnh hưởng của các tệ nạn xã hội đến SV ngoại trú... là những vấn đề nổi cộm trong công tác quản lý sinh viên ngoại trú hiện nay. Vấn đề đặt ra là phải làm sao để quản lý tốt đối tượng SV ngoại trú nhằm tạo điều kiện cho các em có môi trường sống và học tập tốt nhất, đồng thời hạn chế ở mức thấp nhất những tiêu cực nảy sinh và những khó khăn trong đời sống của SV ngoại trú để SV yên tâm học tập và rèn luyện.

Từ khóa: thực trạng; giải pháp; quản lý; sinh viên; ngoại trú.

1. Đặt vấn đề

Giáo dục là một chức năng của xã hội loài người, được thực hiện một cách tự giác, vượt ngưỡng “tập tính” của các giống loài động vật bậc thấp. Cũng như nhiều hoạt động khác của xã hội loài người, sự ra đời của hoạt động giáo dục dẫn đến sự xuất hiện của hoạt động quản lý giáo dục và từ đó hình thành khoa học về quản lý giáo dục. Đối với Việt Nam, tuy khoa học quản lý giáo dục còn là một ngành khoa học mới mẻ, nhưng được sự quan tâm đặc biệt nên đã phát triển mạnh cả về lý luận lẫn thực tiễn.

Đối tượng quan trọng trong quản lý giáo dục là quản lý người học. Người học vừa là mục tiêu đào tạo vừa là đối tượng của quá trình đào tạo. Muốn nâng cao chất lượng đào tạo, đồng thời với việc nâng cao chất lượng người dạy, đổi mới nội dung, phương pháp, chương trình, giáo trình, tài liệu tham khảo, tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ dạy và học... thì không thể không nghiên cứu đối tượng người học. Liên quan đến người học có rất nhiều vấn đề cần nghiên cứu

trong đó có vấn đề quản lý người học.

Trước đây, số lượng sinh viên (SV) tuyển sinh hằng năm của các trường cao đẳng, đại học không nhiều nên đa số SV được bố trí ở nội trú trong trường tại các ký túc xá (KTX) do đó việc nghiên cứu về quản lý SV ngoại trú hầu như không được quan tâm. Những năm gần đây, giáo dục đại học phát triển nhanh cả về quy mô trường lớp và số lượng SV tuyển sinh hằng năm, trong khi đó ở hầu hết các trường cao đẳng, đại học do cơ sở vật chất chật hẹp, KTX của các trường chỉ đáp ứng được từ 20-25% tổng số SV ở nội trú, phần đông SV phải ở ngoại trú với gia đình, người thân hoặc thuê phòng trọ. Sinh viên của Trường Đại học Sư phạm - Đại học Đà Nẵng cũng không nằm ngoài xu thế chung đó. Hiện nay nhà trường đã có nhiều quan tâm đến chỗ ở của SV nhưng cũng chỉ đáp ứng được khoảng 30% tổng số SV chính quy của Trường ở nội trú, 70% phải ở ngoại trú.

Môi trường sống phức tạp, chỗ ở không cố định, số lượng SV ngoại trú tăng hằng năm, ở rải rác khắp các xã, phường của thành phố Đà Nẵng và một số địa bàn của tỉnh Quảng Nam. Hành vi, lối sống, tác phong sinh hoạt của SV ngoại trú chịu tác động của nhiều yếu tố: cơ chế thị trường, xã hội, địa phương và chủ nhà trọ nơi các em thuê trọ... do vậy công tác quản lý SV ngoại trú của Trường gặp rất nhiều khó khăn.

* Liên hệ tác giả

Đình Xuân Lâm

Trường Đại học Sư phạm - Đại học Đà Nẵng

Email: dxlamqb@gmail.com

Trong nội dung bài viết này, chúng tôi hướng đến tiếp cận, điều tra và phân tích thực trạng, môi trường sống và những yếu tố ảnh hưởng đến SV ngoại trú của Trường Đại học Sư phạm - ĐHQĐHN, từ đó đề xuất một số giải pháp quản lý SV ngoại trú góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường.

2. Phương pháp nghiên cứu

- **Phương pháp nghiên cứu lý luận:** phân tích, tổng hợp; phân loại tài liệu nghiên cứu nhằm tổng quan lý luận của đề tài nghiên cứu.

- **Phương pháp nghiên cứu thực tiễn:** Phương pháp điều tra Anket; tổng kết kinh nghiệm công tác quản lý SV ngoại trú qua các năm; lấy ý kiến chuyên gia, ý kiến các cán bộ quản lý đào tạo, quản lý giáo dục nhằm khảo sát thực trạng và đề xuất giải pháp quản lý SV ngoại trú cho trường ĐHSPT - ĐHQĐHN.

- **Phương pháp xử lý số liệu:** sử dụng phương pháp toán thống kê.

3. Phạm vi nghiên cứu

Sinh viên hệ chính quy các khóa tuyển sinh 2012, 2013, 2014, 2015 ngoại trú ở các phường thuộc quận Liên Chiểu, Quận Thanh Khê- TP. Đà Nẵng.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Điều tra sinh viên

Chúng tôi tiến hành khảo sát, điều tra trên 410 SV đã và đang thuê trọ trên địa bàn quận Liên Chiểu, thành phố Đà Nẵng. Các câu hỏi nhằm nắm bắt thực trạng cuộc sống, sinh hoạt của SV ngoại trú của nhà trường, sự đánh giá của chính quyền địa phương, của chủ nhà trọ và của chính gia đình SV, cũng như nắm bắt những khó khăn, nguyện vọng của SV ngoại trú. Kết quả điều tra như sau:

Bảng 1. Hoạt động của SV ngoại trú trong ngày

TT	Hoạt động	Thời gian dành cho hoạt động			Giá trị Trung bình X	Thứ bậc
		Nhiều	Vừa phải	Ít		
1	Tự học tập và nghiên cứu KH	175	223	12	2,40	1
2	Đọc sách, báo, tạp chí, xem tivi	42	284	84	1,80	4
3	Chơi game, lướt facebook	37	264	127	2,02	3
4	Làm thêm để tăng thu nhập	70	296	44	2,06	2
5	Giao lưu với bạn bè	32	192	186	1,62	6
6	Chơi thể thao	12	210	188	1,57	7
7	Văn hóa – nghệ thuật	35	137	238	1,50	8
8	Lao động giúp đỡ gia đình	20	161	229	1,49	9
9	Làm công tác xã hội, từ thiện	16	68	326	1,24	10
10	Nghỉ ngơi	30	198	182	1,62	5

Bảng 2. Những biểu hiện tích cực của sinh viên ngoại trú

TT	Biểu hiện tích cực	Số lượng	Tỷ lệ
1	Chấp hành tốt các quy định của địa phương	53	47,3
2	Có ý thức giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội	48	46,2
3	Tích cực tham gia các hoạt động tại địa phương	34	28,9
4	Có ý thức giữ gìn vệ sinh chung	46	42,6
5	Vui vẻ hòa nhã với mọi người	89	81,5
6	Những biểu hiện tích cực khác	12	13,7

Bảng 3. Những biểu hiện tiêu cực của sinh viên ngoại trú

TT	Biểu hiện tiêu cực	Số lượng	Tỷ lệ
1	Thiếu ý thức giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội	51	47,2
2	Xả rác bừa bãi	49	53,3

3	Gây ồn ào	87	82,3
4	Thờ ơ với cộng đồng	95	81,2
5	Có lối sống buông thả	42	38,9
6	Lôi kéo, tham gia các tệ nạn xã hội	11	11,9
7	Các biểu hiện tiêu cực khác	24	19,5

Bảng 4. Mức độ cần thiết của công tác quản lý SV ngoại trú của nhà trường

TT	Mức độ cần thiết của công tác quản lý SV ngoại trú của nhà trường	Số lượng 410	Tỷ lệ
1	Rất cần thiết	199	49,0
2	Cần thiết	149	36,4
3	Bình thường	49	11,7
4	Không cần thiết	11	2,6
5	Hoàn toàn không cần thiết	2	0,3

Qua Bảng 1 ta thấy: hoạt động tự học tập và nghiên cứu khoa học là hoạt động chủ yếu, được xếp vị thứ cao nhất và đạt giá trị trung bình là 2,41. Tuy nhiên, xem xét cụ thể các ý kiến đánh giá theo từng mức độ chúng ta thấy có 175 SV dành nhiều thời gian cho hoạt động này, 223 SV dành thời gian vừa phải và vẫn còn 12 SV dành ít thời gian cho hoạt động tự học tập và nghiên cứu. Kết quả khảo sát này phản ánh rằng: SV ngoại trú đã quan tâm đến việc tự học tập và nghiên cứu nhưng mức độ chưa cao, vẫn còn một số SV lơ là việc tự học. Điều này đặt ra cho nhà trường một thử thách không chỉ trong lĩnh vực quản lý SV ngoại trú mà cho cả quá trình đào tạo.

Hoạt động làm thêm để tăng thu nhập: Hoạt động này là một vấn đề đáng chú ý đối với công tác quản lý SV ngoại trú của nhà trường. Kết quả khảo sát cho thấy 70 SV đã dành nhiều thời gian (chiếm 17,1%), 296 SV dành vừa phải thời gian (chiếm 72,1%), chỉ có 44 SV dành ít thời gian cho hoạt động làm thêm (chiếm 10,7%). Hoạt động này đạt giá trị trung bình 2,06, xếp thứ bậc cao thứ 2. Như vậy, đa số SV phải dành thời gian tương đối nhiều cho hoạt động làm thêm để tăng thu nhập. Việc làm thêm để tăng thu nhập là hoạt động không tránh khỏi nhất là đối với SV có hoàn cảnh khó khăn. Tuy nhiên, việc dành quá nhiều thời gian để làm thêm như vậy sẽ ảnh hưởng lớn đến việc tự học tập và nghiên cứu, ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo nhất là đối với SV các trường Sư phạm. Vấn đề này đòi hỏi các nhà quản lý cần có sự định hướng, tư vấn cho SV để các em có thể tham gia làm thêm nhưng không ảnh hưởng nhiều đến kết quả học tập nhất là việc tự học, tự nghiên cứu.

Hoạt động chơi game, lướt facebook cũng xếp vị thứ khá cao: vị trí thứ 3. Điều này cũng phản ánh thực tế SV ngoại trú chưa dành nhiều thời gian cho tự học, tự nghiên cứu. Tiếp đến, hoạt động đọc sách, tạp chí, xem ti vi xếp vị trí thứ 4. Hoạt động nghỉ ngơi xếp vị trí thứ 5. Hoạt động giao lưu bạn bè xếp vị trí thứ 6.

Hoạt động văn hóa - nghệ thuật xếp thứ 8. Hoạt động làm công tác xã hội, từ thiện, nhân đạo xếp cuối cùng, thứ 10. Như vậy có thể nhận thấy SV ngoại trú chưa dành nhiều thời gian cho hoạt động thể thao, văn hóa – nghệ thuật và tham gia công tác xã hội, từ thiện. Vấn đề này đòi hỏi công tác quản lý SV ngoại trú phải làm sao để có sức lôi cuốn, tạo điều kiện, tạo nhiều sân chơi lành mạnh và mang tính cộng đồng cao để SV ngoại trú tham gia đông đảo hơn, từ đó góp phần rèn luyện nhân cách và ý thức xây dựng tập thể, cộng đồng cho SV.

Ngoài việc khảo sát sự phân bổ thời gian cho các hoạt động của SV ngoại trú, chúng tôi còn tiến hành khảo sát về những biểu hiện tích cực cũng như những biểu hiện tiêu cực của SV ngoại trú qua đánh giá của 108 cán bộ xã phường, công an phường, tổ trưởng dân phố, chủ nhà trọ và nhân dân địa phương nơi SV cư trú. Kết quả thu được thể hiện ở Bảng 2 và Bảng 3.

Kết quả Bảng 2 cho thấy một thực trạng là SV ngoại trú không được đánh giá cao về những biểu hiện tích cực; chấp hành tốt các quy định của địa phương: có 53 ý kiến đồng ý, đạt tỷ lệ 48,2%; có ý thức giữ gìn an ninh trật tự: có 48 ý kiến đồng ý, đạt tỷ lệ 45,3%; có ý thức giữ gìn vệ sinh chung: có 46 ý kiến đồng ý, đạt tỷ lệ 18,5%; tích cực tham gia các hoạt động tại địa

phương: có 34 ý kiến đồng ý, đạt tỷ lệ 29,7%. Duy nhất có một biểu hiện tích cực được đánh giá khá cao là: hòa nhã với mọi người: có 89 ý kiến đồng ý, đạt tỷ lệ 81,5%. Như vậy sống chung với cộng đồng dân cư nhưng SV ngoại trú không được đánh giá cao về những biểu hiện tích cực, trong đó có cả SV ngành sư phạm. Điều này đặt ra cho các nhà quản lý giáo dục câu hỏi: Phải chăng SV ngoại trú chỉ chú tâm học tập mà chưa quan tâm đến cộng đồng xung quanh?

Để làm rõ hơn vấn đề này, chúng tôi đã khảo sát ý kiến đánh giá về những biểu hiện tiêu cực của SV ngoại trú. Kết quả tại Bảng 3 cho thấy: ý thức chung của SV ngoại trú được đánh giá khá thấp. Những biểu hiện tiêu cực đều bị đánh giá với tỷ lệ cao: thờ ơ với cộng đồng (81,2%); gây ồn ào (82,4%); xả rác bừa bãi (45,3%); biểu hiện của lối sống buông thả bị đánh giá lên tới 38,9%; lối kéo, tham gia các tệ nạn xã hội 11,9%. Những con số này cho thấy xu hướng trong lối sống của SV ngoại trú hiện nay là mang tính cá nhân, chỉ biết mình, ý thức trách nhiệm với cộng đồng chưa cao. Điều này đòi hỏi nhà trường, gia đình và xã hội cần coi trọng công tác giáo dục đạo đức, lối sống, ý thức công dân cho SV.

Chúng tôi cũng đã tiến hành khảo sát trực tiếp từ đối tượng là SV ngoại trú về mức độ cần thiết của công tác quản lý SV ngoại trú. Kết quả Bảng 4 cho thấy: Đa số SV ngoại trú của Trường đánh giá cao về mức độ cần thiết của công tác quản lý SV ngoại trú: có 201 ý kiến trả lời là rất cần thiết, chiếm tỷ lệ 49,1%; 149 ý kiến trả lời là cần thiết, chiếm tỷ lệ 36,4% và 48 ý kiến cho là bình thường, chiếm tỷ lệ 11,7%. Tuy nhiên vẫn còn 11 ý kiến cho rằng công tác quản lý SV ngoại trú ít cần thiết, chiếm tỷ lệ 2,6% và 1 ý kiến cho rằng hoàn toàn không cần thiết, chiếm tỷ lệ 0,2%. Như vậy, đa số SV ngoại trú đã có nhận thức đúng về công tác quản lý SV ngoại trú của nhà trường. Nhiều ý kiến của SV còn mong muốn nhà trường, chính quyền địa phương tăng cường và quan tâm hơn nữa về công tác này để giúp SV có điều kiện ăn ở tốt hơn, môi trường học tập và rèn luyện tốt hơn cũng như được tham gia nhiều hơn các hoạt động thể thao – văn hóa, văn nghệ tại địa phương cư trú. Đây là những mong muốn chính đáng của SV mà nhà trường, xã hội và địa phương cần quan tâm đáp ứng đầy đủ để hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực đến SV..., tạo điều kiện cho SV ngoại trú học tập và rèn luyện trong

môi trường tốt nhất có thể, giúp SV trở thành những công dân có ích, người chủ tương lai của đất nước.

4.2. Đề xuất biện pháp quản lý sinh viên ngoại trú

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận, khảo sát thực trạng tình hình SV ngoại trú cũng như công tác quản lý SV ngoại trú hiện nay, chúng tôi đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý SV ngoại trú của Trường Đại học Sư phạm – Đại học Đà Nẵng:

1. Tăng cường giáo dục, nâng cao ý thức, trách nhiệm công dân cho SV ngoại trú: Mục tiêu đạt được là SV ngoại trú phải tự quản lý tốt chính bản thân mình: quản lý tốt hành vi, công việc chính: học tập và rèn luyện và các mối quan hệ... để trở thành con ngoan, trò giỏi, công dân có ích cho đất nước.

2. Xây dựng những quy định cụ thể về quản lý SV ngoại trú:

Trên cơ sở Quy chế Công tác HSSV ngoại trú trong các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành, Trường Đại học Sư phạm – ĐHQĐ cần xây dựng những quy định cụ thể về công tác quản lý SV ngoại trú, đồng thời quy định chức năng, nhiệm vụ, sự phối hợp của các đơn vị trong việc tham gia quản lý SV ngoại trú.

3. Tổ chức bộ phận chuyên trách quản lý SV ngoại trú và hoàn thiện cơ chế phối hợp với các lực lượng của địa phương trong việc quản lý SV ngoại trú.

4. Lập kế hoạch công tác quản lý SV ngoại trú hàng năm.

5. Tổ chức thực hiện có hiệu quả kế hoạch quản lý SV ngoại trú đã được duyệt.

6. Tăng cường kiểm tra, đánh giá công tác quản lý SV ngoại trú.

5. Kết luận

Quản lý SV nói chung, SV ngoại trú nói riêng là vấn đề khó khăn, phức tạp và là vấn đề đang được ngành giáo dục, nhà trường, gia đình và xã hội quan tâm đặc biệt.

Mục tiêu của quản lý SV là phải làm sao tạo điều kiện tốt nhất để SV có môi trường sống, ăn ở, sinh hoạt lành mạnh, học tập, nghiên cứu khoa học và rèn luyện tốt, đồng thời tạo điều kiện để SV tham gia và phát huy được năng lực của mình trong việc xây dựng đời sống

văn hóa, nề nếp, kỷ cương, phòng chống tội phạm, tệ nạn xã hội ở nơi cư trú. Công tác SV là một trong những công tác trọng tâm của cơ sở giáo dục đại học, bao gồm tổng thể các hoạt động giáo dục, tuyên truyền; quản lý; hỗ trợ và dịch vụ đối với SV nhằm đảm bảo các mục tiêu giáo dục đại học. Nhận thức được tầm quan trọng của công tác này, Trường Đại học Sư phạm - ĐHQĐN đã quan tâm chỉ đạo, tổ chức thực hiện đầy đủ các nội dung quản lý SV ngoại trú. Tuy nhiên vẫn còn tồn tại một số vấn đề như chưa có cơ chế phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng trong và ngoài nhà trường nên hiệu quả công tác quản lý SV ngoại trú chưa cao.

Xuất phát từ tình hình thực tế của SV ngoại trú ở các địa bàn thuộc quận Liên Chiểu, thành phố Đà Nẵng và công tác quản lý SV ngoại trú hiện nay của nhà trường, chúng tôi đề xuất sáu giải pháp mang tính hệ thống, đồng bộ, tuân theo quy trình quản lý giáo dục và sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường - gia đình và địa phương nơi SV cư trú. Đồng thời với sự quan tâm chỉ đạo của Bộ Giáo dục và Đào tạo, của Đại học Đà Nẵng và của Trường Đại học Sư phạm, công tác quản lý SV ngoại trú trong thời gian tới sẽ đạt được hiệu quả cao, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo toàn diện của nhà trường.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009), Quy chế ngoại trú của học sinh, sinh viên, ban hành kèm Thông tư số 27/ 2009/ TT-BGDĐT ngày 19 tháng 10 năm 2009 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2016), Quy chế công tác sinh viên đối với chương trình đào tạo đại học hệ chính quy, ban hành kèm Thông tư số 10/ 2016/ TT-BGDĐT ngày 05 tháng 4 năm 2016 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.
- [3] Công an Quận Liên Chiểu, Báo cáo tình hình kết quả công tác phối hợp đảm bảo ANTT các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp trên địa bàn Quận Liên Chiểu các năm 2014, 2015.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Văn kiện Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ XII, *NXB Chính trị Quốc gia*.
- [5] Đặng Quốc Bảo, Nguyễn Văn Bình, Nguyễn Quốc Chí (1999), Khoa học tổ chức và quản lý, *NXB Thống kê, Hà Nội*.
- [6] Đặng Quốc Bảo, Nguyễn Đắc Hưng (2004), Giáo dục Việt Nam hướng tới tương lai – vấn đề và giải pháp, *NXB Chính trị Quốc gia*.
- [7] Trần Kiểm (2006), Tiếp cận hiện đại trong quản lý giáo dục, *NXB Đại học Sư phạm*.
- [8] Luật Giáo dục (2006), *NXB Chính trị Quốc gia*.

STUDENT MANAGEMENT AT UNIVERSITY OF EDUCATION - THE UNIVERSITY OF DANANG: STATUS QUO AND SOLUTION

Abstract: Among management tasks at colleges and universities, student management plays an important role because students are subjects of the training process. The management of off-campus students has been a major concern to schools, families and local authorities. Current outstanding issues in student management include complicated surrounding environments, inadequate living conditions, students' house - moving, effects of social evils on off-campus students,... A question to be posed is how to effectively manage off-campus students in order to create the best learning and living environment for them, as well as to minimize negative things and disadvantages that may arise in off-campus students' life so that they can feel secure in their study and self-training.

Key words: status quo; solution; management; student; off-campus.